

Wyrok z dnia 8 kwietnia 1999 r.

II UKN 619/98

Sąd ocenia zasadność odmowy wydania przez pracodawcę świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub umieszczenia w świadectwie pracy wzmianki, że pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych (§ 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Beata Gudowska, Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 1999 r. sprawy z wniosku Leszka W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 września 1998 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach procesu.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 15 września 1998 r. [...] oddalił apelację Leszka W. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 16 stycznia 1998 r. [...] oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w W., odmawiającej prawa do emerytury. Ubezpieczony, urodzony 29 lipca 1934 r., ma wymagany staż emerytalny - 34 lata, 9 miesięcy i 1 dzień, ale nie spełnia określonego w art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) warunku wieku. Był zatrudniony w warunkach szczególnych w Zakładach Elektronowych „L.” jako kierownik Izby Pomiarów w Dziale Kontroli Jakości w czasie od 13 lutego 1959 r. do 31 maja 1962 r., tj. 3 lata, 3 miesiące i 19 dni. Jego

starania o uznanie pracy w okresie od 3 września 1953 r. do 6 maja 1970 r. w Przemysłowym Instytucie Telekomunikacji w W. za pracę w szczególnych warunkach nie przyniosły pozytywnego rezultatu. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr, poz.), powoływane dalej jako „rozporządzenie”, określające warunki wcześniejszego przechodzenia na emeryturę wymaga co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach. Z przedłożonych świadectw pracy wynika, że wnioskodawca był zatrudniony : w W. Zakładach Radiowych „R.” w W. od 3 września 1953 r. do 1 lutego 1956 r., w Przemysłowym Instytucie Telekomunikacji od 1 lutego 1956 r. do 31 stycznia 1959 r. i od 31 sierpnia 1962 r. do 6 maja 1970 r., lecz praca nie była wykonywana w warunkach szczególnych. Praca w warunkach szczególnych może być wykazana innymi niż zaświadczenie dowodami jednak w sytuacji, gdy zakład pracy uległ likwidacji i nie zachowały się akta osobowe pracownika.

Wnioskodawca zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie przepisów postępowania, a to: art. 233 § 1, art. 278 § 1 i art. 328 § 1 KPC, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Twierdził, że pracę w warunkach szczególnych wykonywał faktycznie przez 17 lat, pracując od 1953 r. na stanowiskach o dużych mocach mikrofalowych. Jego zdaniem, treść świadectw pracy nie stanowi dostatecznej podstawy do ustalenia okresu pracy w warunkach szkodliwych. Wobec rozbieżności stanowisk pracodawców i wnioskodawcy, Sąd powinien był przeprowadzić dowód z opinii biegłych na okoliczność czy praca przy mikrofalach o wysokich częstotliwościach należy do prac szczególnie szkodliwych dla zdrowia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie w sprawach emerytalnych jest dwuetapowe. Przed organem rentowym „sprawa emerytalna” ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 180 KPA). Organ rentowy ma ograniczoną swobodę prowadzenia postępowania dowodowego. Z przepisów proceduralnych wynika bowiem jakie środki dowodowe stanowią podstawę ustalenia konkretnych okoliczności. Takim przepisem jest § 2 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z którym szkodliwość warunków pracy stwierdzają pracodawcy w

świadczenie pracy lub świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionych według wzoru. Dokument ten jest dla organu rentowego wiążący nie tylko w pozytywnym, ale i negatywnym znaczeniu. Przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez pracownika pracy w szczególnych warunkach. Ale odmowę wydania zaświadczenia organ rentowy powinien traktować jako brak dowodu na fakt wykonywania pracy tego rodzaju.

Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 KPC. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zawarte w dziale III rozdziały 1 i 3 KPC. Według art. 473 KPC w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 KPC sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi. Stanowisko sądów orzekających w rozpoznawanej sprawie jakoby brak zaświadczenia pracodawcy o zatrudnieniu pracownika w szkodliwych warunkach wykluczał możliwość dowodzenia tej okoliczności np. opinią biegłego nie jest trafne. Zasadność odmowy wydania przez pracodawcę stosownego świadectwa nie może pozostawać poza jakąkolwiek (czyjąkolwiek) kontrolą, a zwłaszcza kontrolą sądu.

Załącznik do rozporządzenia Wykaz A zatytułowany „Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego” zawiera listę prac rodzajowo zróżnicowanych wedle kryterium branżowego nie określając konkretnych stanowisk pracy. Powód twierdzi, że wykonywał prace na stanowiskach o dużych mocach mikrofalowych przy konstrukcji urządzeń radiolokacyjnych (Zakłady Radiowe im. M. K.) oraz przy urządzeniach radiolokacyjnych w zakresie pól elektromagnetycznych (Zakłady Radiowe „R.”). Jego twierdzenie uprawdopodobnia informacja znajdująca się w aktach osobowych. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC jest przeto usprawiedliwiony.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹³ KPC, orzekł jak w sentencji.

=====